

УДК 902.2 (453.71)

Леонід МАЦКЕВИЙ

**АРХЕОЛОГІЧНІ РОБОТИ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ У 2001 РОЦІ**

Наведено відомості та головні результати археологічних досліджень Львівської комплексної археологічної експедиції мезолітичних пам'яток на території Львівської області у 2001 році.

Ключові слова: польовий сезон, археологія, археологічні відомості.

Львівська комплексна археологічна експедиція Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, створена ще 1974 р., у позаминулорічному (2001) польовому сезоні проводила дослідження на кількох пам'ятках доби мезоліту. У польових та камеральних роботах брали участь наукові працівники Інституту народознавства НАН України (О.Походай, С.Шевченко), Державного природознавчого музею (П.Гура), Львівської галереї мистецтв (Л.Діденко), члени товариства "Давнє минуле" (І.Гуньовський, Г.Панахид, В.Артюх, В. Мазур та ін.); студенти історичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (Н.Баран, О.Крачківська та ін.); вчителі та учні школи № 41 смт. Брюховичі (заст. директора Я.Шкоропад), с.Розвадів Миколаївського р-ну (директор школи Б.Малик, учитель Р.Оприско). Сприяла у проведенні робіт партія "Демократичний союз".

У польовому сезоні були продовжені дослідження у відомому печерно-скельному навісі Прийма VII, які ведуть ще з 1993 р. Пам'ятка розташована в межах 1 км на південний захід від с.Прийма Миколаївського району, в урочищі Німеча, на рівні 18 м над тальвегом балки. Перш за все виконано інструментально-теодолітне геодезичне знімання місцевості (С.Шевченко). В межах печерної порожнини та на майданчику перед нею закладено розкоп площею 62 м². Розкопки проводились до глибини 2,4 м від сучасної долівки (3,4 м від нульової точки – репера). Вивчали культурний шар, похований природним зсувом, який за 14-С датовано VI-V тис. до н.е. У розкопі знайдено понад 3 000 знахідок, які переважно представлені остеологічними матеріалами (кістки благородного оленя, дикої свині козулі, багатьох птахів).

Виявлено великий відсоток оброблених кісток, переважно уламків епіфізів, лопаток тварин і рогів оленя. У польовому сезоні їх було виявлено близько 300. Водночас зазначимо, що за всі попередні роки досліджень вдалося знайти лише 700 таких екземплярів. Виявлено

бойову сокиру із рога оленя і рогове руків'я з отвором (пазом) для вкладення знаряддя.

Зафіксовано також значну кількість кістяних човникоподібних скребків, скребел, кінцевих лошил, сокирок, ножів-тупарів. На думку зоолога К. Татарінова, окремі човникоподібні кістяні вироби з лопаток оленя нагадують за формою шевські колодки.

Серед крем'яних виробів знайдено 11 пластинчастих сколів зі спрацьованими та інтенсивно заповірованими кінцями. Більшість предметів, знайдених у західній частині розкопу, мають сліди обробки або використання. Скупчення таких виробів інтерпретовані як місця обробки мисливської здобичі, зокрема, шкір тварин. Про це також свідчить значна концентрація кісток, уламків кістяних знарядь, крем'яних артефактів, черепашок молюсків, серед яких переважає гелікс. Відсутність керамічних виробів і кісток свійських тварин, а також типологія крем'яних виробів і їхня вторинна обробка, допоміжні методи датування дають підстави зачислювати згаданий комплекс до періоду мезоліту.

У польовому сезоні виконано також охоронні археологічні обстеження, пов'язані з порушенням культурного шару. Варто згадати про роботи проведені в мікрорайонах сучасної забудови смт Брюховичі. Ще в 70-80 роках минулого століття Прикарпатська, Львівська та Яворівська експедиції Інституту суспільних наук АН України, а також археологічна експедиція Львівського університету ім. І.Франка відкрили поселення Брюховичі I-IX.

На початку 90-х років будівельними та землерийними роботами знищено поселення Брюховичі II-IV, VI і IX. Згодом на місці поселень Брюховичі VI, VII та VIII на поверхні ґрунту було знайдено речі доби мезоліту, а на поселенні Брюховичі I – кераміку XI-XIII ст. Розвідкові роботи виконано на селищі Брюховичі V. У закладених двох шурфах (1x2 м) виявлено керамічні знахідки IV – XVII ст., а також мідну монету (боратинку) – шеляг Яна Казимира II 1665 р.

Спільно з Прикарпатською експедицією ІУ НАН України обстежено місця поширення паводків та підтоплень Дністра в межах Миколаївського району. З розмитого культурного шару поселення Верин V (урочище Лани), що приблизно за 2,5 км на північний захід від с.Верин, зібрано крем'яні артефакти доби мезоліту, а також кам'яні вироби та кераміка енеолітичного часу.

Поряд, в урочищі Верениця (0,75 км на північ від с. Верин) відкрито інше поселення – Верин VIII. Пам'ятка розташована на підвищеному за рельєфом місці. Знахідки представлені крем'яними знаряддями доби мезоліту та енеоліту.

Вірогідно, що невідома досі пам'ятка доби енеоліту є між селами Тершів і Сушиця Старосамбірського району. М.Копач випадково тут виявив кам'яну сокиру з отвором для руків'я. Очевидно, знахідку "вимило" з культурного шару стародавнього поселення або поховання, про які згадував В.Кобільник ще в 30-х роках минулого століття.

Отже, роботи Львівської обласної археологічної експедиції у 2001 р. сприяли відкриттю нових та глибшому дослідженню вже відомих археологічних пам'яток і доповнили відомості про давню історію нашого краю.

LEONID MATSKEVYI
RESULTS OF LVIV REGIONAL EXPEDITION IN 2001

The information about main results of archeological research of Lviv complex archeological expedition of Mezolit monuments on the territory of Lviv region in 2001.

Key words: field-work, archeology, archeological knowledge.

Стаття надійшла до редколегії 20.03.2002
Прийнята до друку 19.05.2002